

Datum: 2025-05-07

Ärendenummer: SLK-2025-00219

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

li.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: li.spn@regeringskansliet.se

Diarienummer: LI2025/00306

Göteborgs Stads yttrande över remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet - Betänkandet Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö (SOU 2025:5)

Övergripande bedömning

Göteborgs Stad ställer sig positiv till initiativ som stärker områdessamverkan som en del i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet och delar i huvudsak utredarnas utgångspunkter och bedömningar. Utredningen gör bedömningen att uppdraget omfattar att utforma ett förslag till författningsstöd, inte att överväga om ett sådant bör tas fram. Det gör att det saknas åtgärder och överväganden om hur frivilliga samverkansmodeller kan stärkas och utvecklas genom andra incitament och stöd än lag om avgift. Göteborgs Stad hade gärna sett att detta belysts närmare.

Utredningen uppmärksammar en problematik där enskilda fastighetsägare utnyttjar möjligheten att dra nytta av andras engagemang och gemensamma insatser utan att själva bidra. Samtidigt redovisas ingen tydlig bild av problemets omfattning, och det saknas en samlad uppfattning om hur utbrett detta är i Göteborg.

Göteborgs Stad ser att det potentiellt sett finns både fördelar och nackdelar med huvudförslaget om lag om avgift för områdessamverkan. En fördel är att alla fastighetsägare i ett område åtminstone bidrar ekonomiskt i en samverkan för områdets gemensamma bästa. Det är också en fördel att det genom lagförslaget finns krav på samråd för att säkerställa att alla relevanta aktörer inom samverkansområdet får möjlighet att komma till tals. En risk med förslaget är att det kan medföra en administrativ hantering för både kommun och fastighetsägare som inte står i proportion till den effekt som förväntas uppstå. Lagförslaget kan även riskera att försvåra samverkan då parternas obligatoriska bidrag inte alltid bygger på engagemang och frivillighet, vilket vanligtvis ses om viktiga framgångsfaktorer för områdessamverkan. Göteborgs Stad kan inte utifrån underlaget i utredningen bedöma om förslagets för- eller nackdelar överväger.

Göteborgs Stad är positiv till förslagen om inrättandet av ett kunskapscenter och vidare utredning av tillsyn och tillstånd. Det finns behov av att göra platser och bostadsområden tryggare och det behövs gemensamma krafter och fler verktyg för att uppnå detta.

Bedömning av förslag om lag om avgift för områdessamverkan

Utredningens huvudsakliga skäl till förslaget om obligatorisk samverkan genom lag om avgift är att säkra en stabil och förutsägbar finansiering för områdessamverkan där alla fastighetsägare i ett område bidrar ekonomiskt, oavsett hur stort eller litet engagemanget för samverkan är. Utredningen omnämner frivilligt engagemang för området som en viktig faktor för en framgångsrik samverkan även om lagförslaget inte direkt syftar till att främja engagemang för områdessamverkan. Göteborgs Stad instämmer i att förslaget kan möjliggöra bättre ekonomiska förutsättningar för dem som är engagerade och drivande, vilket i sin tur kan gynna området som helhet.

Lagen reglerar obligatorisk samverkan mellan fastighetsägare och kommunen. Samtidigt är andra aktörer och ideella krafter viktiga för att öka tryggheten och gemenskapen i ett område. Det är av stor vikt att möjliggöra att så många relevanta aktörer som möjligt kan delta i arbetet. I lagförslaget föreslås bland annat krav på samråd med berörda aktörer vilket kan stärka förutsättningarna för insyn och påverkan i områdessamverkan. Det möjliggör att fler i samverkansområdet involveras för att undvika att det blir ett avstånd mellan de som bor och verkar i området och de som driver samverkan. Göteborgs Stad ser att det tillför ett stort mervärde att de som berörs är delaktiga och får komma till tals då det bidrar till engagemang, sammanhållenheter och förutsättningar för att arbetet blir långsiktigt hållbart.

Enligt utredningen uppstår ekonomiska konsekvenser av lagförslaget först när en grupp fastighetsägare eller en kommun initierar och tar beslut om att tillämpa lagen. De administrativa kostnader som uppstår för kommunen vid en fastighetsägarinitierad avgift föreslås finansieras genom en avgift för fastighetsägarna. Göteborgs Stad bedömer dock att kommunen behöver säkerställa att det finns en personell och kompetensmässig beredskap inför att lagen eventuellt träder i kraft. Detta kan medföra kostnader för kommunen även innan initiativ att tillämpa lagen tas. Det är viktigt att lagen inte skapar onödig administration för vare sig fastighetsägare eller kommun.

I utredningen fastslås att det är fastighetsägarna som föreslår hur andelstalen, och därmed kostnader och inflytande, fördelas. Göteborgs Stad ser det som rimligt eftersom såväl platsen som fastighetsägares ekonomiska förutsättningar varierar. Det framgår också att ingen enskild fastighetsägare ska drabbas oskäligt hårt som en direkt följd av avgiften. Det finns dock inget i lagen som förhindrar att avgiften kan komma att föras över på hyresgäster där fastighetsägare potentiellt sett kan finansiera en obligatorisk avgift för områdessamverkan i form av höjd hyra. Det kan ha en särskilt negativ inverkan på hushåll med små marginaler. Utredningen avråder från att avgiften övervältras på hyresgäster. Göteborgs Stad instämmer och ser att frågan med fördel kan betonas i samrådet inför en ansökan, där kommun och andra berörda såsom boende ska bjudas in. I förslaget ges kommunen i uppgift att i samband med beslut om införande av en avgift beakta avgiftens storlek och fördelning. Kommunen ska också göra en bedömning av ansökan kopplat till mål, syfte och verksamhet för en områdessamverkan. Utredningen fastställer inga kriterier för hur kommunen ska göra denna bedömning då varje ansökan behöver bedömas utifrån lokala förutsättningar och behov. Göteborgs Stad instämmer och ser att kommunen behöver säkerställa kompetens samt ta fram vägledning och stöd för att kunna göra likvärdiga bedömningar. Utredningen konstaterar att konsekvenserna av en områdessamverkan är beroende av vilka åtgärder som vidtas. Lagen reglerar inte verksamhet utan fastställer endast att syftet med områdessamverkan är att bidra till

trygghet och säkerhet i byggd miljö. Göteborgs Stad ser att utredningens förslag om ett nationellt kunskapscenter kan bli en viktig resurs för kunskapsspridning om evidensbaserat arbete och hur områdessamverkan kan bli mer träffsäkert.

Den kommunalt initierade avgiften ska enligt utredningen användas då andra möjligheter är uttömda, då det är en så pass ingripande åtgärd. Göteborgs Stad delar denna uppfattning. Vid ett sådant initiativ bär kommunen huvuddelen av både arbetet och kostnaderna vilket behöver föregås av grundliga överväganden om ekonomiska och sociala konsekvenser.

Bedömning av förslag på andra åtgärder för trygghet i byggd miljö

Göteborgs Stad är positiv till inrättandet av ett nationellt kunskapscentrum för trygghet och säkerhet i den byggda miljön då det finns behov av evidensbaserad kunskap om områdessamverkan i en svensk kontext. Göteborgs Stad är även positiv till att centrumets uppdrag föreslås vara brett och innefatta såväl sociala som fysiska aspekter på trygghet i den byggda miljön, där områdessamverkan är en del. Forskning, kunskap och praktisknära stöd kring områdessamverkan samt åtgärder för trygghet i byggd miljö kommer att vara hjälpsamt i arbetet på lokal nivå. Utredningen föreslår att centret placeras vid ett universitet för att bland annat säkerställa oberoende forskning och utbildning. Flera etablerade myndigheter, som Brå och Boverket, arbetar med liknande frågor och har en uppbyggd samverkan med kommunerna och andra aktörer. Göteborgs Stad betonar vikten av att centrets placering inte medför otydlighet i ansvar mellan myndigheter och bristande samordning av insatser och stöd till kommuner. Centrumets koppling till redan pågående kunskapscentrum och myndighetsgemensamma satsningar kan med fördel förtydligas. Oavsett placering av centret behöver samverkan med berörda myndigheter och andra relevanta aktörer säkerställas.

Utredningens förslag om vidare utredning av förbättrad tillsyn och krav på tillstånd för att ta ut hyra kan fördjupa behovsbilden och undersöka huruvida eventuella förstärkningar kan komma åt oseriösa fastighetsägare som missköter sina fastigheter. Göteborgs Stad ser ett värde i att förslagen utreds vidare. Utredningen lyfter medskick och avgörande frågor som behöver hanteras i kommande utredningar. Göteborgs Stad instämmer i dessa och betonar vikten av att de tas tillvara i kommande arbete.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen antecknade Jörgen Fogelklou (SD) som yttrande en skrivelse från den 28 april 2025 (bilaga A).

Representanterna från S, V och MP antecknade som yttrande en skrivelse från den 6 maj 2025 (bilaga B).

Representanterna från L och KD antecknade som yttrande en skrivelse från den 6 maj 2025 (bilaga C).

Göteborg den 7 maj 2025

Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Bilaga A

Yttrande (SD)

Kommunstyrelsen 2025-05-07

Ärende 23

Yttrande angående - Remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö (SOU 2025:5)

Vi är initialt positiva till förslaget som ger fastighetsägare möjlighet att besluta om en avgift för områdessamverkan. Detta ger fastighetsägare en flexibilitet att själva välja hur de vill finansiera sitt arbete för att stärka tryggheten i sina områden. Vi ser det som en positiv aspekt att fastighetsägare, om de är överens, kan komma fram till alternativa finansieringslösningar för sina gemensamma åtgärder. Det är också viktigt att framhålla att lagstiftningen bör ses mer som en möjlighet att tvinga med de fastighetsägare som annars vägrar delta i samverkan, snarare än som en direkt påлага. Detta skulle ge en balans där de aktörer som är positiva till samverkan och vill bidra till tryggheten har friheten att välja hur de finansierar sitt engagemang, utan att de som inte vill delta förhindras från att göra så.

En aspekt av förslaget som väcker oro är utredningen om att införa ett tillstånd för att hyra ut fastigheter, särskilt för privata uthyrare. Vi ser att detta kan innebära stora problem för privatpersoner som vill hyra ut en eller två lägenheter i sitt eget hus. För större fastighetsägare med många lägenheter kan ett tillståndssystem vara en rimlig lösning, men för småskaliga privatuthyrare bör hindren vara så få som möjligt. Detta skulle bidra till att fler människor som tillfälligt inte behöver en bostad i stället väljer att hyra ut den, vilket i sin tur skulle öka tillgången på bostäder på marknaden. Vi ser att privat uthyrning, som till exempel är vanlig på den norska marknaden, spelar en stor roll i att lösa bostadsbehovet, och vi anser att Sverige bör inspireras av denna modell. Att göra det enklare att hyra ut för privatpersoner skulle kunna skapa en mer flexibel och dynamisk bostadsmarknad där tomma bostäder tas i bruk snabbare och mer effektivt.

Sammanfattningsvis är vi positiva till förslaget om områdessamverkan och avgift, men vi anser att det är viktigt att lagstiftningen utformas så att den ger utrymme för flexibilitet och samarbete, snarare än att tvinga fram en avgift utan valmöjligheter. Vi vill också understryka att eventuella förslag om ett tillstånd för privat uthyrning måste anpassas för att inte hindra småskaliga privatuthyrare, då detta kan ha en negativ inverkan på tillgången till bostäder på den svenska marknaden.

Bilaga B

Yttrande (S), (V) och (MP)

Kommunstyrelsen 2025-05-07

Ärende 23

Yttrande remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö (SOU 2025:5)

Göteborg stad arbetar idag med områdessamverkan på flera platser i staden och använder sig också av andra former av samverkan mellan kommun, civilsamhälle och näringsliv. Det är viktigt att detta arbete kan fortgå.

Förslaget om en lag om avgift för områdessamverkan kan potentiellt sett finansieras av fastighetsägare genom höjd hyra för hyresgäster. Det finns inget i lagen som förhindrar att avgiften kan komma att överföras till hyresgäster. Vi delar utredningens och stadsledningskontorets bedömning att avgiften inte ska övervältras på hyresgäster, och menar därför att det bör säkerställas i lagen vid ett eventuellt införande.

Bilaga C

Yttrande (L) och (KD)

Kommunstyrelsen 2025-05-07

Ärende 23

Yttrande angående – Remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö (SOU 2025:5)

Vi ställer sig i grunden positiva till förslaget att ge kommuner och andra offentliga aktörer möjlighet att införa en obligatorisk avgift för områdessamverkan. Vi ser att detta verktyg kan vara ett viktigt komplement för att möjliggöra långsiktiga och hållbara investeringar i lokalsamhällen där det finns ett gemensamt behov av samverkan, exempelvis i stadsutvecklingsområden eller där sociala insatser behöver samordnas.

Att avgiften görs obligatorisk ser vi som centralt för att säkerställa rättvisa förutsättningar för alla aktörer som verkar inom ett definierat geografiskt område. Det ökar förutsägbarheten, minskar risken för fripassagerare och stärker incitamenten till gemensamt ansvarstagande.

Vi noterar att Stadsledningskontoret (SLK) i sitt remissvar intar en mer neutral hållning och efterfrågar förtydliganden i hur modellen för avgiftssättning ska utformas samt vilka lagliga ramar som ska gälla. Vi delar uppfattningen att det är viktigt att rättssäkerheten värnas i utformningen, men vi ser också att potentialen i verktyget motiverar att frågan drivs vidare. Det är viktigt att lagstiftningen utformas med tydliga ramar, men också med tillräcklig flexibilitet för att kunna anpassas till lokala behov och förutsättningar.